

La crida de la terra

RESUM

L'equip educatiu de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca, d'ara endavant Fundació Miró Mallorca o Fundació, ha dissenyat un projecte innovador que sota el nom "La crida de la terra" presenta una fórmula enriquidora per conjugar l'expressió plàstica, la diversitat i la saviesa de la gent gran.

Més concretament, es tracta d'un taller intercultural i creatiu, que pretén fomentar un espai on es promogui l'observació i la reflexió vers el paisatge des d'un punt de vista informatiu (coneixent l'entorn de Joan Miró), reflexiu (generant diàleg sobre l'après a la Fundació, el que nosaltres percebem i la realitat de la qual formem part) i estètic (des de l'emoció i reacció fins a la gestió i creació de l'obra) per poder intercanviar experiències pròpies amb els contemporanis de Miró provinents d'altres ciutats, cultures, etc. o de la mateixa illa.

PRESENTACIÓ

"[...] l'escultura permet actuar sobre el paisatge. I ara amb freqüència prefereixo fer escultures negres, doncs, siguin de bronze o de pedra, fan una bella textura [...]. Es tracta de jugar amb l'arquitectura, no amb un paisatge natural; grans edificis de ciment, acer i vidre" RAILLARD, G. *Conversaciones con Miró*, Gedisa, Barcelona, 1993, p. 134

Des de la Fundació Miró Mallorca hem dissenyat aquest projecte d'educació artística per tal de visibilitzar un col·lectiu nombrós amb el qual la Fundació fa anys que no es realitzen projectes i/o col·laboracions directes.

"La crida de la terra" es planteja, per tant, com un dispositiu que pretén reactivar la Fundació com un lloc on es puguin crear i catalitzar interaccions entre les pràctiques artístiques i els espais socials.

El projecte vol interpel·lar críticament, des d'unes maneres de fer que combinen els processos de recerca amb la producció, la participació o el debat, i alhora proposa amplificar-les mitjançant l'activació de xarxes i la socialització de continguts i experiències.

A QUI VA ADREÇAT?

Va adreçat a grups d'un mínim de 10 persones i un màxim de 15, d'edat superior als 60 anys, principalment residents en alguna llar d'ancians, incloent tant persones amb dependència física com autònomes sense deteriorament cognitiu.

El projecte permet que persones que mai han visitat el nostre museu puguin conèixer l'obra i els tallers de Joan Miró, així com l'entorn del qual va gaudir durant la seva estada a Mallorca. Però especialment, volem destacar que tendran l'oportunitat de participar en una sèrie d'activitats adaptades per a ells que els permetran descobrir noves maneres de veure, entendre, i viure el paisatge.

OBJECTIUS GENERALS

- Apropar l'art contemporani i mostrar-lo com una eina de comunicació expressió.
- Descobrir el museu com un espai on interactuar.
- Aproximar-se a la figura de Joan Miró i a la seva obra.
- Fomentar l'autonomia.
- Conèixer realitats diferents a la d'un mateix.
- Fomentar l'esperit creatiu i crític envers al seu entorn pròxim.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Aprendre a mirar l'art contemporani.
- Conèixer l'entorn on va viure Joan Miró durant els darrers anys de la seva vida, així com la influència que va tenir aquest en l'obra de l'artista.
- Desenvolupar la creativitat, l'autoestima i la capacitat de resoldre conflictes en els processos creatius.
- Expressar les experiències personals a través de la creació plàstica.
- Treballar les habilitats cognitives.

CONTINGUTS

- L'obra de Joan Miró.
- Els espais de la Fundació Miró Mallorca.
- El paisatge.
- L'observació.
- Desenvolupament d'una producció artística pròpia.
- Reflexió i relació de conceptes.

METODOLOGIA

- Diàleg a partir de preguntes obertes i de la pròpia curiositat i interessos del grup.
- Participació activa en l'anàlisi de les obres.
- Desenvolupament de la creativitat a través de l'experiència individual de cada un.
- Desenvolupament de l'aspecte lúdic, l'experimentació visual i creativa.

- Utilització dels valors intuïtius.
- Privilegi dels processos sobre els resultats.
- Interacció entre obres, educadores i els participants en dinàmiques individuals i de grup.

TEMPORALITZACIÓ

Es preveuen un total de **3 sessions** per grup:

- **1a sessió:** Activitats prèvies a la residència sense l'assistència de les educadores de la Fundació però a partir de recursos que es facilitaran des de la Fundació.

Informació que inclou el dossier que oferim:

- Presentació/resum del projecte (explicar en què consisteix i què hauran de fer).
- Explicació de l'**activitat prèvia**: observació del paisatge a través de tres finestres que contenen les siluetes de diferents escultures de Joan Miró i enregistrament de les sensacions i percepcions viscudes, reflexionant sobre possibles materials amb què podrien estar fetes i en quin entorn es podrien situar. La intenció d'aquesta proposta és generar noves lectures de l'entorn (conversa-reflexió).

Aquesta activitat consta de tres fases, les quals es poden dur a terme en una sola sessió o en dues:

- **1a FASE:** Amb cada una de les imatges els participants seguiran el següent procés: observar la silueta i reflexionar sobre el paisatge que ells creuen que va inspirar a Joan Miró per crear aquestes formes. La dinàmica serà grupal. Els resultats es compartiran oralment i un educador/una educadora de la residència anotarà tot el que els participants diguin en una graella que nosaltres els facilitarem. Aquest document l'han de dur el dia de la visita.
- **2a FASE:** A partir de la imatge de l'escultura en negatiu del visor, els participants hauran d'imaginar amb quin material podria estar feta, quins colors podria tenir, la seva grandària, etc. Per facilitar-los la feina se'ls entregaran diverses imatges que podran posar davall el visor per tal de contrastar propostes. Una vegada hagin triat una opció, reflexionaran sobre per què han triat aquesta i no una altra i les sensacions que els provoca, afegint-ho l'educador/educadora social a la graella "Reflexionam". L'activitat pot ser grupal o individual, segons els assistents prefereixin.

- **3a FASE:** En aquesta ocasió els participants hauran d'imaginar en quin lloc del seu entorn més proper ubicarien aquestes escultures. Poden ser tant paisatges d'interior (l'entrada, algun passadís ample...) com d'exterior (jardins, entrada...). L'educador/educadora ha d'animar als assistents a passejar per les diferents zones per tal de decidir el lloc on l'ubicarien. L'activitat també podrà ser grupal o individual.

En acabar aquesta sessió, l'educador/educadora de la residència ha de dir als participants que recopilin imatges que els evoquin algun record o alguna experiència de la seva vida que per a ells hagi estat important (un objecte, un lloc, una persona). També poden recollir escrits que per a ells tenguin algun significat especial (poemes, paraules, lletres de cançons...). Ho hauran de tenir preparat per a la tercera sessió.

- **2a sessió:** Visita a la Fundació. La visita començarà a les 10 h i tindrà una durada aproximada de 45 minuts o 1 hora, depenent de la resposta del grup. En aquesta descobriran la ubicació real de les escultures que varen treballar en la primera sessió, establint-se un diàleg entre els espais de la residència i de la Fundació. També podran reflexionar sobre els materials i colors usats per Miró i relacionar-ho amb les textures que ells havien triat. Es farà especial menció als espais i l'entorn de la Fundació, a la seva influència en Miró i els canvis que ha patit amb els anys. També es vincularan les textures amb el treball de Miró i la seva relació amb el treball artesanal.

Per tal d'establir més lligams, si algun dels visitants recorda alguna experiència relacionada amb la història de la Fundació Miró Mallorca o amb el mateix Miró, s'enregistrarà amb algun mitjà audiovisual (enregistrador, mòbil, etc.)

- **3a sessió:** Taller a la residència. Serà necessària una aula habilitada. realitzaran una activitat plàstica que serà en tot moment dirigida per les educadores de la Fundació. A partir d'imatges que reflecteixin els canvis que hi ha hagut a Mallorca a nivell paisatgístic des dels anys 50, els participants les retallaran seguint un patró que se'ls donarà. Una vegada retallades, intercanviaran amb els companys algunes de les porcions (es tracta de col·laborar entre tots, així com Miró col·laborava amb artesans i artistes), que posteriorment aniran aferrant a un cercle representat a una cartolina. En aquest cercle hi podran incloure també les imatges o escrits que hagin duit pel seu compte, sobretot per emplenar aquelles porcions que quedin lliures. Finalment han de fer una reflexió sobre els canvis que hi ha hagut a Mallorca des dels anys 50, quan Miró decidí instal·lar-se definitivament aquí, fins l'actualitat, aportant records, sensacions, sentiments, etc.

En acabar les tres sessions s'entregarà un qüestionari a les educadores socials per a què avaluin les diferents activitats.

MATERIAL

· 1a Sessió. Carpeta pedagògica que inclou:

- Un dossier on s'explica breument el projecte i les activitats prèvies a realitzar.
- Tres quadernets amb informació de la història de la Fundació Miró Mallorca i la vida de Joan Miró.
- Una graella d'enregistrament de continguts ("Reflexionam")
- 18 visors Din A4 plastificats (tres escultures diferents en total).
- 8 fulls Din A4 plastificats amb 4 imatges de textures cada un.

· 2a Sessió:

- Tenir una càmera o un mòbil preparat per si s'ha d'enregistrar algú.

· 3a Sessió:

- 15 imatges Mallorca en format Din A3.
- 15 cartolines Din A3 amb un cercle dividit en 20 porcions.
- Tisores.
- Cola de barra.
- 15 patrons en forma de porció.
- Llapis, retoladors, ceres, llapis de colors, bolígrafs, etc.
- Retalls de tela.
- El material que ells mateixos aportin com a record o element significatiu.
- Qüestionari.

AVALUACIÓ

Es documentarà tot el procés mitjançant fotografies i vídeos, sempre amb el consentiment previ dels i de les participants i institucions. Tot el material gràfic recopilat s'enviarà a la Fundació Miró Mallorca pel seu possible ús i difusió a les xarxes socials així com a qualsevol altre canal de comunicació de la Fundació.

En acabar les tres sessions amb cada grup es durà a terme una avaluació amb l'objectiu de poder millorar i/o modificar, en cas necessari, tots aquells aspectes (dinàmiques, activitats, etc.) que no ens permetin assolir els objectius pautats d'una manera òptima i eficaç.

LLISTAT DE RESIDÈNCIES PÚBLIQUES

A continuació es pot consultar el llistat de residències públiques de l'illa de Mallorca proposades per a dur a terme el projecte "La crida de la terra":

RESIDÈNCIES PÚBLIQUES (MALLORCA)	
Residència La Bonanova	Palma
Residència Hospital Militar Sant Miquel	Palma
Residència Llar dels ancians	Palma
Sarquavitae Palma residència	Palma
Residència Oms	Palma
Unitat de trastorns conductuals UTC Can Carbonell	Marratxí
Sarquavitae Can Carbonell Residència	Marratxí
Residència Cas Metge Rei	Santa Maria
Sarquavitae Costa d'En Blanes	Calvià
Llar mixta de persones de Calvià	Calvià
Residència Miquel Mir	Inca
Residència Novaedat	Inca
Residència Bell entorn	Sóller
Residència per a persones majors Bartomeu Quetglas	Felanitx
Residència Huialfas	Sa Pobla
Residència Novaedat Manacor	Manacor
Sarquavitae Capdepera Residència	Capdepera
Residència Novaedat Montuïri	Montuïri
Residència mixta Reina Sofia	Muro
Residència posada dels olors	Artà
Residència Novaedat Can Picafort	Santa Margalida
Residència Santanyí	Santanyí
Residència de Llevant	Porto Cristo
Residència Novaedat Pollença	Pollença
Sarquavitae Alcúdia Residència	Alcúdia
Residència Novaedat Sant Joan	Sant Joan
Residència Sor Maria Rafaela de Campos	Campos